CIRC
AMB L'ESCOLA

PLA D'IMPULSA CIRC

A la pista!
Les arts del circ en l'educació bàsica

Evidències, vinculació curricular i aplicacions a l'aula

Autoria
Montse Boher Genís, Eduxarxa
Gerard Guimerà Ballesta, Eduxarxa
Andrea Martínez Calzado
Pilar Serrat Aymerich

Edició i coordinació
Montse Boher Genís, Eduxarxa

Suport en la revisió de continguts
Anna Torné Guasch i Laia Palenzuela Rosés, Tub d'Assaig 7'70

Revisió lingüística
textos[hub]

Identitat visual
Hondo Studio

Maquetació
Zigor Disseny

Il·lustracions infografies
Anna Falcó

Fotografia de la portada
Marta Cardellach

Impressió
Gràfiques Montserrat

Juliol de 2025, Barcelona

Aquesta publicació s'ha elaborat en el marc de la 'Mesura Circ amb l'escola', del Pla d'impuls del circ de Catalunya (2023-2026), una iniciativa del Departament de Cultura, amb la complicitat de l'Associació de Professionals de Circ de Catalunya (APCC), liderada per Eduxarxa i amb la col·laboració de diversos agents del sector.

«El poder transformador de l'art i la cultura radica en la naturalesa de l'experiència estètica, que lliga les facultats cognitives amb els sentits i les emocions; i crea, d'aquesta manera, unes plataformes que brinden moltes possibilitats d'aprendre, reflexionar, experimentar i acceptar la complexitat»

Informe de la Relatora especial de Nacions Unides sobre els drets culturals, 2018

Índex

Presentació ..... **pàg. 5**

- A qui s'adreça i què inclou aquesta publicació?
- Possibilitats educatives i beneficis del circ

Evidències del potencial educatiu del circ ..... **pàg. 9**

- El circ: una eina per al dret a l'educació artística
- Aprenentatge i benestar emocional amb les arts circenses
- Arts del circ, participació comunitària i vinculació escolar
- Fer-ho possible: condicions i vincles per integrar el circ a l'educació
- El circ: una via per a l'educació inclusiva i significativa

Les arts del circ i el currículum d'educació ..... **pàg. 21**

- Què són les arts del circ?
- Els elements del currículum educatiu
- Les competències clau i la seva connexió amb el circ
  - Competència en comunicació lingüística
  - Competència plurilingüe
  - Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria
  - Competència digital
  - Competència personal, social i d'aprendre a aprendre
  - Competència ciutadana
  - Competència emprenedora
  - Competència en consciència i expressió culturals

Les arts del circ a primària i a secundària ..... **pàg. 40**

- Àrees d'educació primària i cultura circense
- Matèries d'educació secundària i cultura circense

Aplicacions educatives del circ a les aules ..... **pàg. 51**

- Acció tutorial i coeducació mitjançant pràctiques circenses
- Usar recursos didàctics sobre les pràctiques artístiques de circ
- Elaborar situacions d'aprenentatge al voltant de la cultura circense
- Enfortir l'ecosistema cultural i educatiu a través del circ

Presentació

Una guia per connectar arts del circ i educació

Aquesta publicació s'adreça:

- Als equips docents que vulguin indagar en les possibilitats educatives del circ i programar activitats vinculades a les arts del circ, tant en l'educació primària com en la secundària;
- Als professionals del món circense amb intenció d'oferir propostes artístiques i pedagògiques als centres escolars, per conèixer el currículum educatiu i la seva connexió amb el circ;
- A totes les persones i agents interessats en la millora dels aprenentatges d'infants i joves i en l'enfortiment de la connexió entre arts, cultura i educació.

Aquesta publicació inclou:

- Una breu revisió de la literatura científica en què es recullen experiències i evidències del potencial educatiu del circ.
- Una relació entre el currículum d'educació bàsica i les arts del circ, amb incidència en el vincle amb les 8 competències clau.
- Una vinculació entre algunes àrees i matèries de l'educació primària i secundària amb les arts del circ.
- Un conjunt d'aplicacions educatives de les arts del circ a les aules amb exemples i/o referències.

Possibilitats educatives i beneficis del circ

Dalt del trapezi, hi ha un moment decisiu: deixar-se anar i confiar que algú altre t'agafarà. En aquest instant vibrant, el coratge de volar s'enllaça amb la responsabilitat de ser-hi per a l'altre.

També en l'àmbit educatiu, **la confiança i la corresponsabilitat són elements clau per acompanyar les trajectòries de vida i d'aprenentatge d'infants i joves**. Educar es una tasca complexa. Sovint, cal fer malabars per acollir i atendre les diverses necessitats de l'aula i de la comunitat educativa.

El circ, amb tota la seva diversitat d'arts i tècniques (acrobàcies, equilibris, malabars, *clown*...), i amb tot el seu bagatge històric, social i cultural, **pot oferir contextos d'aprenentatge suggeridors i eines pedagògiques útils** per potenciar el desenvolupament d'infants i joves.

Aquesta guia indaga en **les possibilitats educatives del circ, i ho fa, específicament, en el marc del currículum de l'educació bàsica (primària i secundària)**, amb el propòsit d'apropar les arts circenses als equips docents i, alhora, familiaritzar els professionals del circ amb el llenguatge de l'educació formal. A més a més, també serveix perquè les escoles de circ puguin incorporar un enfocament competencial en les activitats educatives no formals.

La guia posa el focus en les capacitats que l'alumnat pot desenvolupar a través de les arts del circ en diverses àrees, matèries i etapes educatives, i que poden ser-los útils al llarg de tota la seva vida, ja que es poden aplicar i transferir a situacions diverses.

Finalment, també explora el potencial de les **metodologies pròpies del circ i les arts escèniques per donar resposta a alguns reptes emergents** en l'àmbit educatiu: com ara millorar el benestar de l'alumnat i del professorat, oferir eines per a l'acció tutorial, potenciar la vinculació escolar, propiciar un treball pedagògic globalitzat, enfortir la participació comunitària, etc.

Us convidem a sortir a la pista i a explorar nous territoris i llenguatges. A **connectar-vos amb altres professionals per ampliar i enriquir les vostres experiències artístiques i educatives**. Posant al centre el benestar dels infants, perquè puguin créixer i volar, amb responsabilitat i coratge.

BENEFICIS DE LA PRÀCTICA DEL CIRC

en infants i joves

1 EN L'ÀMBIT FÍSIC

DESENVOLUPAMENT FÍSIC

2 EN L'ÀMBIT EMOCIONAL

GESTIÓ DE L'ESTRÈS I L'ANSIETAT

3 EN L'ÀMBIT COGNITIU

APRENENTATGE LÚDIC

4 EN L'ÀMBIT SOCIAL

APRENENTATGE DE VALORS

Evidències del potencial educatiu del circ

El circ: una eina per al dret a l'educació artística

L'article 27 de la Declaració dels Drets Humans estableix que "tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i beneficiar-se del progrés científic" (Declaració dels Drets Humans).

Podríem pensar que aquest dret és universal i accessible, que tothom pot gaudir de la cultura i de les arts sense impediments. Però, realment, és així?

Per participar en la vida cultural, cal construir una identitat cultural pròpia, i l'educació artística facilita de manera decisiva aquests processos. Aquesta educació no pot ser només un complement a l'educació formal; ha de ser un dret garantit dins del sistema educatiu (1).

Tanmateix, la realitat ens demostra que això no es compleix. L'educació obligatòria no assegura l'accés ni la pràctica habitual de les arts per a tot l'alumnat, i les propostes fora de l'horari escolar no arriben a tothom igual (2).

Tenir accés a la pràctica artística i desenvolupar destreses en aquest àmbit té un impacte directe en l'alumnat: democratitza la cultura, dona oportunitats per créixer i formar part activa de la comunitat, i apropa la cultura per afavorir-hi un accés més just (3).

Una educació artística completa inclou tres dimensions complementàries.

- **Educació en les arts**: consisteix a desenvolupar habilitats artístiques específiques i és clau per participar plenament en la vida cultural (1).
- **Educació per a les arts**: capacita per apreciar la cultura de manera crítica i activa.
- **Educació a través de les arts**: fa servir l'art com a eina per desenvolupar competències com la creativitat, la col·laboració o la resolució de problemes (4).

El pedagog brasiler Paulo Freire, referent de l'educació crítica i transformadora, parla dels *creadors de cultura* com a subjectes que reflexionen, prenen consciència crítica i actuen per transformar la societat. Aquesta actitud s'activa a través de l'experiència i la participació cultural (5), i el circ pot ser un mitjà per aconseguir-ho, ja que permet a l'alumnat esdevenir creadors de cultura, alhora que promou valors, desenvolupa competències, i afavoreix la inclusió i la vinculació amb la comunitat. És, per tant, una pràctica que pot fer realitat aquesta educació artística completa.

A més, el circ és una pràctica contrahegemònica que trenca amb dinàmiques educatives centrades en la competitivitat i el rendiment. Prioritza el procés d'aprenentatge, l'experiència compartida i el creixement col·lectiu (6); fuig així del productivisme i obre espais on la col·laboració i l'expressió són el centre.

Així, **les arts del circ poden propiciar un espai inclusiu, comunitari i crític**: un espai que desafia l'individualisme i les lògiques de segregació del sistema educatiu (6, 7, 8). Quan es vincula a l'acció educativa comunitària, es transforma en un espai horitzontal on tothom pot aprendre de tothom, i on es fomenten l'autonomia, la participació i una mirada crítica

cap a l'entorn (7). Tothom es pot fer un lloc dins del circ, independentment de les seves capacitats: no hi ha patrons establerts i constitueix un espai on cadascú és lliure de decidir i crear el seu propi personatge.

Des del punt de vista educatiu, el circ ofereix moltes oportunitats. Basat en el joc, la cooperació i la diversitat, permet desenvolupar habilitats corporals d'una manera lúdica i compartida (7). Per a l'alumnat, **la pràctica circense és un repte compartit: cadascú troba un lloc dins del grup i se sent part d'un projecte comú (6).** Això reforça l'ajuda mútua i el respecte als ritmes diversos, mentre es dona un aprenentatge entre iguals, on tothom ensenya i aprèn (6).

El circ, com a pràctica educativa, també pot ser un espai privilegiat per desplegar enfocaments pedagògics centrats en l'alumnat. Inspirats per les teories de Dewey, Freire, Piaget, Rogers, Vygotsky, Lewin o Kolb, molts programes de circ situen l'experiència, la participació activa i la construcció col·lectiva del coneixement com a eixos centrals de l'aprenentatge (9). En aquests contextos, **l'alumnat esdevé protagonista del seu propi procés d'aprenentatge: pren decisions, fixa objectius i participa tant en la planificació com en l'avaluació**.
El circ, per la seva naturalesa oberta i no normativa, ofereix múltiples punts d'entrada que permeten adaptar-se als diversos estils d'aprenentatge, segons el model de Kolb. Aquesta obliqüitat —la possibilitat que cadascú trobi el seu lloc i el seu ritme— facilita l'accés al reconeixement des de la diversitat. L'educador o educadora, en aquest model, no és només transmissor de coneixement, sinó que actua com a guia i facilitador.

Des d'aquesta mirada, l'aula de circ esdevé una comunitat activa, on es construeixen sabers des de la pràctica i la reflexió compartida. El concepte de zona de desenvolupament proper (ZDP) de Vygotsky és especialment rellevant: l'educador ha d'oferir reptes que l'alumnat pugui assolir des del que ja sap. **L'avaluació es concep com un procés formatiu i transformador, orientat a generar retroacció útil i afavorir la millora contínua. El circ, així, no només educa en el *què* i el *com*, sinó també en el *per què* i en el *amb qui***.

El circ també és solidaritat, participació, obertura i superació, i fomenta aquests valors des del treball comunitari, dins i fora de l'escola (7). La diversitat de disciplines i rols fa que tothom hi trobi el seu espai, i això afavoreix la motivació, l'accessibilitat i el compromís de l'alumnat. Aquesta varietat també permet incorporar-hi la perspectiva de gènere i fomentar habilitats comunicatives, per crear un entorn on es valoren les diverses formes d'expressió i relació (6). Per tot això, el circ té una gran acollida entre infants i joves: connecta i transforma (6, 10).

Aprenentatge i benestar emocional amb les arts circenses

Diversos estudis destaquen que la participació en activitats artístiques aporta beneficis significatius en múltiples àrees, no només les artístiques, sinó també les acadèmiques, les socials i les personals (2, 11).

Aquest impacte es fa especialment evident quan l'activitat artística incorpora el cos, l'expressió i la col·laboració, com passa amb el circ. La pràctica circense, per les seves característiques, és un espai ideal per treballar competències personals i socials de manera integral. **A través del joc, el repte i la creació compartida, l'alumnat desenvolupa habilitats que van molt més enllà de l'àmbit artístic**.

El circ facilita un aprenentatge transversal, que té efectes positius en l'autoestima, la cooperació, la gestió emocional i la motivació, i es converteix així en una eina educativa de gran valor pedagògic.

- La pràctica artística i, en particular, la circense, genera un espai d'**aprenentatge personalitzat.** Els errors es normalitzen i l'alumnat pot progressar al seu ritme, amb seguretat i confiança (6). Aquest entorn segur i lliure de judicis afavoreix una actitud més respectuosa, tolerant i responsable, ja que s'hi construeixen relacions basades en l'empatia i l'escolta activa (1).
- El circ **fomenta una actitud cooperativa**. Les activitats es basen en el treball en equip, la confiança mútua i la responsabilitat compartida. L'entrenament i la preparació d'espectacles reforcen la capacitat d'organitzar-se, planificar i assumir rols dins d'un grup (6, 10, 12). Aquesta pràctica també afavoreix la participació i l'autonomia, ja que cada infant pren decisions, experimenta i s'implica en el procés d'aprenentatge propi (10, 13).
- En l'àmbit personal, el circ **enforteix l'autoconcepte, l'autoestima i la confiança**. L'alumnat descobreix les capacitats que té, supera pors i millora la percepció d'eficàcia. Així, en general, guanya en sensació de seguretat pròpia (6, 4, 11, 12). La vivència d'èxits propis i compartits, així com la visibilització del progrés, reforcen aquesta confiança.
- El circ també **millora la gestió emocional**. La tolerància a la frustració, l'afrontament de la por escènica o la vergonya, així com el desenvolupament del sentit de l'humor són formes concretes de com el circ impacta en l'equilibri emocional i l'autoimatge (6). Les acrobàcies, per exemple, impliquen risc controlat i confiança en el grup, mentre que el *clown* permet expressar-se des de l'espontaneïtat (6).
- En l'àmbit social, es desenvolupen **habilitats comunicatives i relacionals**. L'alumnat aprèn a expressar-se, escoltar i col·laborar. L'aprenentatge és sempre en relació: es dona en un entorn de suport, de reconeixement mutu i de vinculació amb els altres (4, 6, 11, 13). Aquest clima afavoreix la inclusió i transforma les dinàmiques de grup, per generar així espais on tothom se sent partícip i valorat (12).

- A més, el circ motiva i connecta emocionalment amb l'alumnat. **Activa la curiositat i l'interès, dues emocions clau per aprendre**. Aquesta motivació intrínseca és motor d'aprenentatge i de compromís amb les activitats (4, 6). També facilita la seva transferència a altres àmbits acadèmics; s'estableixen així connexions entre disciplines diverses i es fomenta el pensament crític (2, 4, 14).
- El circ **impulsa la creativitat, la imaginació i la innovació**. Convida a provar, explorar i crear de manera lliure. Això genera un espai on els infants poden experimentar, expressar-se i generar idees pròpies. Aquestes habilitats són essencials per viure en un món canviant, on saber adaptar-se, cooperar i imaginar alternatives esdevé fonamental (1, 2, 4).

(c) Marta Cardellach

Arts del circ, participació comunitària i vinculació escolar

El circ és una pràctica oberta, diversa i per a tothom (1). La seva naturalesa col·laborativa, lúdica i expressiva el converteix en un mitjà privilegiat per promoure la participació i la construcció de vincles significatius entre persones i comunitats. Aquest potencial educatiu es fonamenta en les característiques pròpies del circ i de les pràctiques artístiques, que afavoreixen l'accés, la implicació i el reconeixement de tot l'alumnat, per connectar amb la pluralitat d'experiències.

- El circ té un gran **potencial integrador.** Afavoreix el desenvolupament personal i el reconeixement social. Participar en un projecte col·lectiu on es valoren les habilitats pròpies reforça l'autoestima i la confiança, i permet redefinir rols i jerarquies establertes (1, 4). A través del circ, infants i joves poden sentir-se valorats pel que aporten, i generar nous vincles socials i nous horitzons vitals (1).
- La pràctica artística i circense connecta les persones amb la comunitat. Fomenta el **sentit de pertinença i la consciència cultural**, i visibilitza tant el patrimoni local com la diversitat cultural. D'aquesta manera, es construeixen identitats obertes, arrelades i diverses alhora (1, 4). El circ permet expressar aquestes identitats des del moviment, el gest i la creativitat, i facilita així la inclusió i la convivència.
- El circ promou formes de comunicació que no depenen de la llengua, afavoreix la interacció i estimula la millora de l'autopercepció. A través del producte artístic, es mostren les capacitats de cadascú, se superen estigmes i es qüestionen dinàmiques excloents (4, 6). Així, es crea un **espai d'acollida, suport mutu i legitimació identitària** (6).
- Quan aquestes pràctiques es vinculen a l'espai públic —amb mostres, tallers oberts o espectacles—, l'impacte s'expandeix. Quan l'escola s'obre al barri, es trenquen fronteres físiques i simbòliques, i es genera una nova percepció social del centre educatiu. Això pot reduir l'estigma i la segregació (3, 15). També afavoreix la **connexió amb les famílies i altres agents del territori**, i enforteix els vincles comunitaris (10).
- Aquesta mena de projectes incrementen la motivació escolar i afavoreixen **la continuïtat educativa**, sobretot quan l'alumnat sent que forma part d'alguna cosa significativa i compartida. El circ, en aquest sentit, no només crea experiències memorables, sinó que contribueix a millorar les expectatives d'inserció laboral i a facilitar itineraris d'èxit per als joves (2).
- El circ potencia la participació i l'exercici de la ciutadania en entorns no formals. És un espai d'aprenentatge democràtic on tothom pot tenir veu, prendre decisions i participar en el projecte comú. El circ promou així **formes d'exercici ciutadà des de la pràctica artística** i comunitària, i generant espais d'expressió i reconeixement social (6).
- El circ fomenta una experiència artística equitativa i sense judicis d'habilitat. La varietat de disciplines circenses permet que cada infant trobi el seu interès, independentment

del nivell motriu, el gènere, l'origen o la capacitat. **El focus es posa en el procés, no en el rendiment.** Això fa que qualsevol alumne pugui assolir els objectius proposats sense sentir-se exclòs (6, 10, 13).

- El circ ofereix canals d'expressió alternatius per a infants amb alguna discapacitat. La pràctica artística i circense crea oportunitats d'expressió per a infants amb dificultats en la comunicació oral o escrita. **En contextos de diversitat funcional, el circ facilita la participació activa**, millora l'autoestima i redueix l'ansietat. És especialment beneficiós en infants amb trastorn de l'espectre autista, ja que afavoreix l'expressió emocional, la vinculació amb els companys i una actitud més oberta envers l'entorn (11).

Fer-ho possible: condicions i vincles per integrar el circ en l'educació

Perquè el circ i les pràctiques artístiques es puguin integrar de manera significativa en l'educació, es necessiten una sèrie de condicions, que tenen a veure amb la formació i el perfil docent, amb els vincles entre escola i entitats externes, i amb les característiques dels programes artístics que es desenvolupen. Sense aquests elements, les pràctiques artístiques corren el risc de quedar relegades o de tenir un impacte superficial.

- **La formació del professorat és clau.** Per impulsar una educació artística transformadora, cal una formació sòlida i continuada, que combini habilitats pedagògiques, artístiques i comunitàries (1, 14). Aquesta formació ha d'incloure docents, artistes i agents externs, i ha de fomentar l'aprenentatge vivencial i la pràctica reflexiva (3, 4). La pedagogia lúdica, que connecta art, educació i joc, també forma part d'aquest enfocament innovador (4).
- El perfil docent ha d'estar compromès i obert a incorporar metodologies artístiques a l'aula. És important que els docents es puguin identificar com a agents creatius. Això rejoveneix la seva pràctica i reforça el compromís amb l'educació (4). També calen **lideratges clars dins dels equips docents per garantir la continuïtat dels projectes** (3). La sensibilitat social, la capacitat pedagògica i la voluntat d'entendre la diversitat de l'alumnat són elements imprescindibles per a la tasca educativa (7). En el cas concret del circ, és freqüent que l'impuls estigui vinculat a docents amb experiència o interès en aquest àmbit (10).
- Cal superar resistències i obstacles. La reticència inicial del professorat, la por de perdre hores lectives o les estructures curriculars rígides poden frenar la integració del circ i les arts. Per superar-ho, cal oferir formació específica —presencial i a distància— sobre enfocaments integrats i coequitatius, i afavorir processos d'aprenentatge que augmentin la confiança del professorat (3, 4).
- Els **vincles amb l'educació no formal** són essencials. Moltes oportunitats artístiques existeixen fora del sistema educatiu, però no sempre són accessibles per a tothom (2). Per això, és fonamental establir col·laboracions entre escoles, artistes, entitats culturals i institucions artístiques (3, 14). Aquestes aliances milloren l'aprenentatge i l'assoliment acadèmic, i enriqueixen la vida escolar (4). Perquè siguin efectives, calen temps, confiança i planificació conjunta (4). També és important facilitar la participació de l'alumnat en activitats fora de l'escola i obrir els centres a la col·laboració amb agents externs (2, 14).
- Els **projectes interdisciplinaris amplien les possibilitats educatives del circ**. Una mostra d'això és la iniciativa seleccionada per Interseccions, on l'associació d'artistes Brisa i l'associació d'educació ambiental La Sorellona col·laboren per fer dialogar el circ amb l'educació ambiental i la recerca acadèmica. Aquest projecte exemplifica com la col·laboració entre agents artístics i entitats especialitzades pot generar propostes

educatives riques, contextualitzades i arrelades al territori. A més, demostra que el circ pot integrar-se amb altres àmbits de coneixement, i obrir així camins per abordar temes ecosocials i promoure una educació crítica i compromesa amb el planeta (16).

* Els **programes han de ser consistents, contextualitzats i avaluables**. Han de ser pràctics, prolongats en el temps, col·lectius, vinculats al territori i amb un nivell artístic exigent (2). També cal que siguin flexibles i adaptables a les necessitats de cada centre, amb opcions per créixer i reproduir-se (2). Aquestes experiències poden incorporar l'aprenentatge servei (APS), i enfortir la relació entre l'escola i la comunitat (3). Per garantir la qualitat i l'equitat dels programes, és imprescindible fer-ne una avaluació continuada (14).

(c) Marta Cardellach

El circ: una via per a l'educació inclusiva i significativa

El circ, com a pràctica educativa i artística, sintetitza molts dels valors i objectius que busquem en una educació transformadora. No només facilita el desenvolupament d'habilitats personals, socials i emocionals, sinó que també obre espais on l'alumnat pot créixer des d'una veu pròpia i personal i amb el suport del grup. El circ convida a crear, compartir i imaginar, per generar experiències que deixen empremta.

Amb el circ es construeixen vincles, es reforça l'autoestima i es transforma la manera de relacionar-se amb un mateix, amb els altres i amb l'entorn. Quan el procés educatiu és col·lectiu i obert a la diversitat, l'escola deixa de ser un lloc on només s'adquireixen coneixements, i passa a ser un espai per descobrir-se i expressar-se de manera més plena.

La integració del circ en l'educació és una oportunitat per repensar què vol dir aprendre i ensenyar avui. És posar al centre el joc, l'expressió, el respecte i la col·laboració. És oferir a cada infant la possibilitat de trobar el seu lloc i aportar el seu talent a un projecte comú. I és, sobretot, fer possible una escola més viva, inclusiva i compromesa amb el benestar i el futur de tothom.

Bibliografia

1. López J, Llotje T, Alcántara A. El Circ Social, una eina educativa i de transformació social. L'experiència de l'Ateneu Popular 9Barris. Inf@ncia. 2011; (11)
2. Aragonès Jové E, Benhammou F, Duñó N, coordinadors. *Educar en la pràctica artística, un dret irrenunciable*. Barcelona: Aliança Educació 360; 2020. 28 p. Disponible a: https://educacio360.cat/recursos
3. García E, coordinadora. *Art / Educació – Projectes als centres educatius*. Barcelona: Consorci d'Educació de Barcelona; 2021. 69 p. Entrevistes realitzades per ComuArt.
4. O'Sullivan C, Clotworthy E, Nugent M, Colleary S, Keane E, Piazzoli E, et al. *Arts Alive: A literature review to support curriculum specification development for the area of Arts Education*. Dublin: National Council for Curriculum and Assessment (NCCA); 2023.
5. González M, Martín N, Morera A, Nieto S, Torres B. *Creadors en Residència: La Central del Circ a l'Institut Barri Besòs. Art i cultura en l'educació social* [treball acadèmic]. Curs 2021-2022.
6. Batlle Collelldemont G. *Circ social, transformant l'art i la realitat: recerca del potencial transformador del circ social en el camp de la inclusió cultural* [treball de final de grau]. Universitat de Girona; 2024. Dirigit per: Planas Lladó A.
7. Alcántara A, coordinador. *Circ, educació i transformació social: el projecte pedagògic de l'Ateneu Popular 9Barris*. Barcelona: Bidó de Nou Barris; 2016. 159 p. ISBN: 978-84-608-6829-9
8. Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA). *Els espais de formació de circ de Catalunya*. Barcelona: CoNCA; 2014. 22 p. (Referències CoNCA RC3). Disponible a: http://www.conca.cat
9. Le Roux N, Puech D. *Guía de aprendizaje centrado en el alumno: Pedagogía del circo para el siglo XXI*. Barcelona: FEDEC; 2021. Disponible a: https://www.fedec.eu/es/articles/408-lcl-guidelines-learning-centered-learning
10. Ontañón Barragán T, Coelho Bortoleto MA. Tots a la pista: el circ a les classes d'educació física. *Apunts Educ Fís Esports*. 2014; (115): 37-45. doi:10.5672/apunts.2014-0983.cat.2014/1.115.03
11. Lloyd K. Benefits of art education: a review of the literature. *Scholarship and Engagement in Education*. 2017 Apr; 1(1): Article 6. Disponible a: https://scholar.dominican.edu/seed/vol1/iss1/6
12. López i Villora J, Llotje i Millet T, Alcántara Alcántara A. El Circ Social, una eina educativa i de transformació social. L'experiència de l'Ateneu Popular 9Barris. *Inf@ncia*. 2011; (48): 1–5.
13. Agans JP, Davis JL, Vazou S, Jarus T. Self-determination through circus arts: Exploring youth development in a novel activity context. *J Youth Dev*. 2019; 14(3): 110–129. doi:10.5195/jyd.2019.662
14. Crosas Remón I. *La influència de la cultura i les arts en l'educació* [treball acadèmic]. Barcelona: Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC), Diputació de Barcelona; 2017.
15. Farré M, Cordoncillo C, Todeschini F, Zalunardo V, de la Cruz J. *Programes Caixa d'Eines i EducArts: la introducció de l'educació artística en el sistema escolar*. Policy Brief. Barcelona: Ivàlua; 2021. Avaluat per encàrrec de Foment de Ciutat S.A. Disponible a: https://ivalua.cat
16. Associació de Professionals de Circ de Catalunya (APCC). *Interseccions selecciona projectes que fan dialogar el circ amb l'educació ambiental i la investigació acadèmica* [Internet]. 2024 maig 2. Disponible a: https://www.apcc.cat/ca/noticies/2445/interseccions-selecciona-projectes-que-fan-dialogar-el-circ-amb-l-educacio-ambiental-i-la-investigacio-academica

Les arts del circ i el currículum d'educació

Què són les arts del circ?

El circ és emoció, força, bellesa, humor, astúcia, risc, agilitat...
És la conquesta de l'impossible, és totes les arts de l'espectacle en una de sola.[1]

El circ és el mirall on cada cultura es reflecteix, es condensa i transcendeix.
Pot semblar que el circ se situa als marges de la cultura, però, de fet, n'ocupa el centre.[2]

L'art circense és una activitat humana que combina els jocs del cos amb els jocs de l'esperit, i on el cervell ha de ser tant o més àgil que els músculs. Jocs que demanden precisió i rigor i sempre acompanyats de la fantasia més desbocada per tal d'arribar a aconseguir, no ja el tòpic *encara més difícil*, sinó —i sobretot— una comunicació expressiva de contingut poètic.[3]

Els seus orígens es remunten a temps ancestrals: acròbates, equilibristes, malabaristes, forçuts i homes enfrontats amb animals formen part de la iconografia de civilitzacions tan antigues com l'egípcia, la xinesa, la grega o la romana, grans cultures que van intuir que aquests jocs eren vàlids tant per entretenir els ciutadans com per mesurar les seves capacitats físiques i espirituals. Des dels atletes dels frescos egipcis o els acròbates cretencs que mesuraven força i enginy davant dels toros fins a les sofisticades creacions del Cirque du Soleil, passant pels joglars i saltimbanquis de l'edat mitjana, el circ sempre ha format part de la cultura de l'oci i ha sabut adaptar-se als canvis estètics, econòmics i socials de cada etapa històrica tot conservant l'essència més estricta d'aquest joc sublim entre l'ésser humà i les lleis de la natura.[4]

Tècniques i especialitats circenses

Si, antigament, les disciplines de circ es dividien en dos grans àmbits: acrobàcia i equilibris, segons la relació establerta amb la força de gravetat, actualment en el circ contemporani hi ha moltes classificacions possibles.

En aquesta publicació proposem una divisió en cinc branques, segons els aparells que s'utilitzen i el tipus d'acció realitzada, una divisió que ens permet englobar gairebé totes les disciplines: acrobàcia, malabars, aeris, equilibris i *clown*/pallasso.

1. Jané J. *Circ, l'Art del Risc. Circ contemporani català*. Barcelona: Ed. Triangle Postals; 2006.
2. Bouissac P. *Circo e cultura*. Palermo: Sellerio Editore; 1986.
3. Gasch S. El circo y sus figuras. Barcelona: Editorial Barna; 1967.
4. https://www.enciclopedia.cat/art-de-catalunya/catalunya-i-el-circ

(c) Freepik

Acrobàcia

Del grec *akros* i *bat* significa 'caminar de puntetes'. És un conjunt d'exercicis d'habilitat física, que presenten dificultats excepcionals. Aquests exercicis es poden fer a terra o sobre diversos elements, poden ser individuals, per parelles, trios o en grup. Dins de l'acrobàcia trobem múltiples especialitats: acrobàcia de terra, verticals, acroesport o portés acrobàtics, mans-mans, bàscula, barra russa, roda Cyr, llit elàstic, acrobàcia excèntrica...

Aeris

Són el conjunt d'especialitats circenses consistents a executar acrobàcies aèries o figures en un aparell aeri. Les tècniques aèries tenen lloc a una determinada altura i l'aparell que es fa servir dona nom a l'especialitat. Així, dins de les tècniques que utilitzen el trapezi trobem: trapezi fix, trapezi doble o duo, trapezi de balanç, minivolant, el gran volant, trapezi Washington... Els aeris també inclouen les tècniques relacionades amb la corda: corda llisa, corda volant, corda indiana. I les que utilitzen altres elements com: la perxa xinesa, les teles aèries, el cercle aeri i les cintes aèries o *straps*.

(c) Marta Cardellach

(c) Manel Sala

Equilibri: funambulisme i equilibris sobre objectes

Són exercicis d'habilitat física consistent a adoptar posicions difícils o forçades, o executar moviments sorprenents, tot mantenint l'equilibri.

L'equilibri és lluitar contra la força de la gravetat en una posició impossible o damunt d'un objecte o aparell. És una acció que requereix molta concentració i habilitat. En funció del tipus d'exercici i aparell trobem diverses tècniques i especialitats: funambulisme, rola-rola, monocicle, xanques, escala d'equilibris...

Malabars

Són exercicis d'habilitat i destresa, consistents a llançar enlaire diverses boles o altres objectes, i agafar-los de manera que no caiguin a terra.

El o la malabarista és la persona que manipula objectes, ja sigui amb les mans, el cap, els peus o tot el cos. L'antipodisme és l'especialitat de fer malabars amb els peus.

Hi ha una gran varietat d'objectes per fer malabars: gases, pilotes, maces, anelles, barrets, torxes (amb foc), plats xinesos, hula-hoops, diàbolos, el pal del diable i el pal de *swing*.

(c) Pexels

(c) Wikimedia

Pallasso/Pallassa

Artista còmic, maquillat d'una manera exagerada i abillat estrafolàriament, que representa pantomimes bufes, fa acrobàcies, interpreta música, etc. La diferència principal amb la resta d'artistes còmics és que no es considera un actor interpretant un personatge sinó que ens mostra el pallasso que porta dins seu i que va desenvolupant al llarg de la seva carrera. Són personatges còmics, divertits i entremaliats, i es poden classificar segons el vestuari i el rol que desenvolupen a l'escenari: Cara Blanca, August, Contra-august, Mim, Monsieur Loyal.

Altres disciplines circenses:

Dins del circ també trobem altres disciplines, com les que es poden agrupar dins de l'**il·lusionisme** (faquirs, mags, prestidigitadors, ventrílocs, mentalistes, hipnotitzadors, transformistes, etc.). També les que tenen relació amb habilitats concretes, com els llançadors de destrals i ganivets o els números eqüestres de **doma i d'ensinistrament** d'animals, avui en dia menys freqüents, però que van marcar l'inici del circ modern.[5]

Com veiem, el ventall d'activitats és força ampli, i va variant per adaptar-se als valors socials del moment. Activitats com l'exhibició de fenòmens i éssers monstruosos, avui en dia obsoletes, van ser molt rellevants en un moment històric concret i han deixat també empremta dins de l'imaginari del món del circ.

5. El circ modern és considera que neix a mitjans del segle XVIII, amb el circ eqüestre, un format d'espectacle instaurat pel sergent de dragons Philip Astley (Newcastle, 1742 - París, 1814) que mostrava exercicis d'equilibri i volteig a cavall i exhibició de maneig de sabres. El 1770 Astley fa construir una pista circular a l'aire lliure amb graderies per als espectadors i el 1779 basteix un luxós local de fusta prop del pont de Westminster, que bateja amb el nom d'Astley's Royal Amphitheatre of Arts.

Els elements del currículum educatiu

Què és el currículum?

El currículum d'educació és el conjunt estructurat de coneixements, habilitats, valors i actituds que els alumnes han d'adquirir al llarg d'una etapa educativa. És el marc normatiu i l'eina de treball dels equips docents per programar la seva activitat pedagògica. A Catalunya, el currículum d'educació bàsica (que comprèn l'educació primària i l'educació secundària obligatòria) està regulat pel Decret 175/2022 i es basa en un enfocament competencial.

L'espai web de referència per trobar informació del currículum educatiu actual és: https://projectes.xtec.cat/nou-curriculum/educacio-basica/

Què és una competència educativa?

Una competència educativa és la capacitat d'utilitzar de manera integrada coneixements, habilitats, actituds i valors per resoldre situacions de la vida real, tant dins com fora de l'àmbit escolar. En altres paraules, no es tracta només de saber coses, sinó d'aplicar el que se sap de manera significativa i autònoma.

Quins son els elements curriculars?

Els sis vectors

Són enfocaments que, per la seva rellevància, han de ser presents a totes les etapes educatives de manera transversal.

El seu propòsit és contribuir a la construcció d'una societat més inclusiva, justa, democràtica.

Per a més informació, podeu veure aquest vídeo.

Vuit competències clau, quatre de transversals

El currículum de l'educació bàsica[6] inclou les competències clau que són l'adaptació de les establertes a la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig del 2018, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent. D'aquestes, quatre són les competències transversals que es treballen des de totes les àrees, matèries, àmbits i projectes.

8 competències clau	
	1. Competència en comunicació lingüística 2. Competència plurilingüe 3. Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria 4. Competència digital
Competències transversals	5. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre 6. Competència ciutadana 7. Competència emprenedora 8. Competència en consciència i expressió culturals

Per a més informació podeu consultar aquest enllaç.

6. L'educació bàsica a Catalunya inclou l'educació primària (6-12 anys) i l'educació secundària obligatòria (12-16 anys).

Àrees o matèries, sabers i competències específiques

Les àrees o matèries agrupen els coneixements d'un àmbit determinat.
Cada àrea o matèria està formada per un conjunt de competències específiques i de sabers que descriuen els aprenentatges que l'alumnat ha d'adquirir per tal de poder-los fer servir en diverses situacions vitals. Cadascuna de les competències específiques té associats criteris d'avaluació.

Exemple

Etapa	Educació primària
Àrea	Educació artística
Competència específica 4	Dissenyar, elaborar i difondre creacions culturals i artístiques col·laboratives, assumint diversos rols, posant en valor el procés, per desenvolupar la creativitat i el sentit de pertinença, i arribar a un resultat final.
Criteris d'avaluació de la competència específica 4	4.1. Planificar els processos de disseny de produccions culturals i creacions artístiques col·laboratives, treballant en la consecució d'un resultat final que compleixi uns objectius acordats mitjançant un enfocament coeducatiu basat en la igualtat i la perspectiva de gènere i en el respecte a la diversitat cultural. 4.2. Implicar-se i participar activament assumint i experimentant diversos rols en el procés de creació, fent servir elements de diferents llenguatges artístics, exercint responsabilitat i mostrant respecte. 4.3. Documentar i compartir les experiències creatives, gaudint del resultat final obtingut, descrivint les parts del procés creatiu i els rols establerts, valorant les opinions i sensacions dels altres, mitjançant un enfocament coeducatiu, basat en la igualtat i el respecte a la diversitat cultural.

Per a més informació podeu consultar l'enllaç següent.

Les competències clau i les arts del circ

La mirada competencial és un enfocament essencial del currículum educatiu que cal tenir present a l'hora de dissenyar o avaluar propostes educatives.

Les arts del circ poden contribuir al desenvolupament de totes les competències clau del currículum de l'educació bàsica, de forma més o menys intensa, segons els objectius d'aprenentatge i el tipus d'activitats o projectes.

Amb l'objectiu de facilitar el disseny i la reflexió sobre les activitats educatives vinculades al circ, en aquest apartat hi trobareu:

1. Una definició de cada competència clau (compartides en tota l'educació bàsica, tant a primària com a secundària).
2. Una breu descripció de la relació entre cada competència clau i les arts circenses.
3. Una selecció d'indicadors (descriptors que concreten els objectius d'aprenentatge) de les diverses competències clau.
4. Exemples d'activitats educatives vinculades al món circense que poden contribuir a l'assoliment dels indicadors enumerats i, per tant, al desenvolupament competencial de l'alumnat.

(c) Kenny Eliason - Unsplash

COMPETÈNCIES CLAU I LES ARTS DEL CIRC

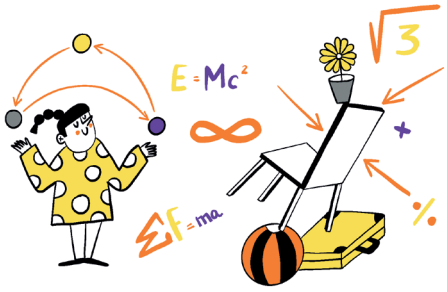
1 COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA

2 PLURILINGÜE

3 MATEMÀTICA, CIÈNCIA, TECNOLOGIA i ENGINYERIA

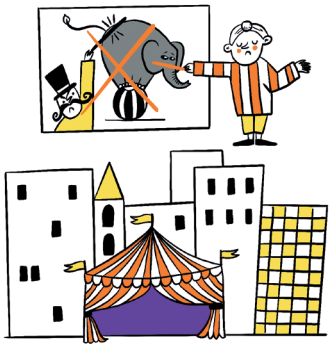
4 DIGITAL

5 PERSONAL, SOCIAL i APRENDRE A APRENDRE

6 CIUTADANA

7 EMPRENEDORA

8 CONSCIÈNCIA i EXPRESSIÓ CULTURALS

1. Competència en comunicació lingüística (CCL)

Interactuar de manera oral, escrita o signada de manera coherent i adequada en diversos àmbits i contextos i amb propòsits comunicatius diferents. Implica mobilitzar el conjunt de coneixements, destreses i actituds que permeten la comprensió i la interpretació dels missatges per comunicar-se de manera eficaç, cooperativa, creativa i ètica.

Relació amb les arts del circ

Les activitats circenses permeten indagar en la distinció entre comunicació verbal i no verbal, així com comprendre la relació i les possibilitats d'hibridació entre codis i llenguatges diversos. A més, poden fomentar situacions d'interacció, narració, expressió i reflexió que impliquin l'ús del llenguatge oral i/o escrit, amb un component social i col·laboratiu molt marcat.

EXEMPLE. Quin aprenentatge esperem que l'alumnat assoleixi?

Educació primària. Indicador operatiu CCL1. Expressa fets, conceptes, pensaments, opinions o sentiments de manera oral, escrita o signada, amb claredat i adequació a diversos contextos quotidians del seu entorn personal, social i educatiu, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per intercanviar informació i crear coneixement com per construir vincles personals**.**

Educació secundària. Indicador operatiu CCL5. Posa les seves pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, desterrant els usos discriminatoris de la llengua, així com els abusos de poder a través de la llengua, per afavorir un ús no només eficaç sinó també ètic del llenguatge.

Quines activitats relacionades amb el circ hi poden contribuir?

- Després d'assistir com a públic a un espectacle de circ, fer una reflexió per equips sobre l'experiència i redactar una crònica per a una revista o mitjà de comunicació escolar o local.
- En un projecte de creació artística escènica: participar en espais de diàleg i debat, redactar guions, descriure personatges, elaborar un diari d'aprenentatge, produir peces de difusió audiovisual, etc.
- Participar en el disseny i l'elaboració del guió d'un espectacle de circ que cerqui deconstruir estereotips i afrontar críticament els biaixos de discriminació, a partir per a, d'un text o textos adaptats, o bé, a partir de materials sorgits d'improvisacions.

2. Competència plurilingüe (CP)

La competència plurilingüe implica l'ús de diferents llengües, orals o signades, de manera apropiada i eficaç per a l'aprenentatge i la comunicació. Suposa respectar els perfils lingüístics individuals i desenvolupar estratègies de transferència entre diferents llengües, incloses les clàssiques, integrant les dimensions històriques i interculturals per conèixer, valorar i respectar la diversitat, i per fomentar la convivència democràtica.

Relació amb les arts del circ

El circ és un art que s'expressa i es comunica en diverses llengües, i que crea un llenguatge universal que trenca barreres lingüístiques. De fet, sovint els artistes provenen de països diferents, amb trets culturals molt diversos, i s'aprèn a respectar la diversitat i la riquesa cultural de tothom.

La història del circ té trets particulars a cada cultura, amb tradicions, números i estètiques que han evolucionat al llarg del temps i que mostren la interculturalitat de les arts.

EXEMPLE. Quin aprenentatge esperem que l'alumnat assoleixi?

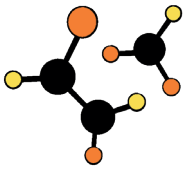
Educació primària. Indicador operatiu CP1. L'alumnat usa, a més de la llengua catalana, o l'aranesa, a l'Aran, almenys una altra llengua més per respondre a necessitats comunicatives senzilles i predictibles de manera adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a situacions i contextos quotidians dels àmbits personal i social.

Educació secundària. Indicador operatiu CP2. A partir de les seves experiències, l'alumnat fa transferències entre llengües diferents com a estratègia per comunicar-se i ampliar el repertori lingüístic individual.

Quines activitats relacionades amb el món del circ hi poden contribuir?

- Elaborar un glossari multimodal (textual i visual) del circ en llengües diferents, a partir de paraules clau del circ (objectes, moviments, accions, emocions) traduïdes a llengües diferents. L'activitat es pot ampliar i enriquir comparant les etimologies de les diverses paraules.
- Fer ús dels diversos idiomes que l'alumnat de l'aula coneix i parla per fer un exercici, crear un personatge o presentar un espectacle o número de circ.

3. Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria (CMCCTE)

La competència matemàtica permet desenvolupar i aplicar la perspectiva i el raonament matemàtic per resoldre diversos problemes en contextos diferents.

La competència en ciència comporta la comprensió i explicació de l'entorn natural i social utilitzant un conjunt de coneixements i metodologies, incloent-hi l'observació i l'experimentació, per plantejar preguntes i extreure'n conclusions basades en proves que permetin interpretar i transformar el món natural i el context social.

La competència en tecnologia i enginyeria comprèn l'aplicació de coneixements i metodologies propis de les ciències per transformar la societat d'acord amb les necessitats o desitjos humans, dins d'un marc de seguretat, responsabilitat i sostenibilitat.

Relació amb les arts del circ

Es poden construir i aprofundir coneixements matemàtics, científics i tecnològics a través de les arts del circ, com per exemple:

- Circ i matemàtiques: els i les artistes de circ han de tenir una gran consciència espacial. Calcular trajectòries (malabars, salts, equilibris) implica entendre angles, distàncies i moviments.
- Circ i física: es poden explorar principis de la física com la força, la gravetat, càrregues i inèrcia a l'hora de fer una acrobàcia, moure un aparell o fent ús de politges.
- Circ i tecnologia: la creació de materials escenogràfics i aparells (estructures per a acrobàcies, sistemes de seguretat, il·luminació) implica coneixements tècnics i d'enginyeria.
- Circ i innovació: identificar els aparells de circ, inventar estructures i propostes innovadores.
- Circ i sostenibilitat: analitzar la petjada ecològica de la instal·lació d'un circ a la ciutat, o un festival, i explorar poder fer-lo fer més sostenible.

EXEMPLE. Quin aprenentatge esperem que l'alumnat assoleixi?

Educació primària. Indicador operatiu CMCCTE1. Utilitza, de manera guiada, alguns mètodes inductius, deductius i lògics propis del raonament matemàtic en situacions conegudes,

i selecciona i empra algunes estratègies per resoldre problemes reflexionant sobre les solucions obtingudes.

Educació secundària. Indicador operatiu CMCCTE4. Interpreta i transmet els elements més rellevants de processos, raonaments, demostracions, mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i precisa, en diversos formats (gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, etc.) i aprofitant de manera crítica la cultura digital, incloent-hi el llenguatge matematicoformal, amb ètica i responsabilitat per compartir i construir nous coneixements.

Quines activitats relacionades amb el món del circ hi poden contribuir?

- Dissenyar i practicar una rutina de malabars basada en patrons seqüencials que impliquin raonament matemàtic inductiu i deductiu, amb reflexió sobre les estratègies emprades.
- Visibilitzar els fonaments de les lleis físiques a partir de l'observació de les diverses pràctiques circenses. Per exemple: experimentar amb materials com politges per entendre lleis físiques relacionades amb les forces i les càrregues. O bé, analitzar la trajectòria parabòlica de les pilotes i representar-la en un gràfic.
- Prototipar aparells circenses, circuits d'il·luminació i dissenys escenogràfics.

(c) Marta Cardellach

4. Competència digital (CD)

La competència digital implica l'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals en els diversos àmbits: personal, d'aprenentatge, de feina, d'oci i de participació en la societat. Inclou la gestió de dispositius i aplicacions digitals, així com l'alfabetització en informació i dades, en eines de comunicació i col·laboració digital, i en la creació de continguts. També, competències relacionades amb la ciberseguretat, la ciutadania digital, la privacitat, la propietat intel·lectual, la resolució de problemes i el pensament computacional i crític.

Relació amb les arts del circ

El circ ofereix oportunitats per utilitzar la tecnologia de manera creativa, responsable i col·laborativa. Des de la gravació i edició de vídeos d'actuacions, fins a la creació de cartells digitals, blogs o tutorials, l'alumnat pot desenvolupar habilitats en la creació de continguts digitals, alhora que reflexiona sobre l'ús ètic de la imatge, la propietat intel·lectual i la privacitat.

A més, disciplines com els malabars o l'acrobàcia poden incorporar aspectes de pensament computacional i planificació, com el reconeixement de patrons, la seqüenciació i, fins i tot, l'ús de simuladors digitals.

EXEMPLE. Quin aprenentatge esperem que l'alumnat assoleixi?

Educació primària. Indicador operatiu CD2. Crea, integra i reelabora continguts digitals en diversos formats (text, taula, imatge, àudio, vídeo, programa informàtic, etc.) mitjançant l'ús de diverses eines digitals per expressar idees, sentiments i coneixements, respectant la propietat intel·lectual i els drets d'autor dels continguts que reutilitza.

Educació secundària. Indicador operatiu CD1. Fa cerques avançades a internet atenent criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat, seleccionant-les de manera crítica i arxivant-les per recuperar, referenciar i reutilitzar aquestes recerques respecte a la propietat intel·lectual.

Quines activitats relacionades amb el món del circ hi poden contribuir?

- Fer recerca d'informació a plataformes especialitzades, nacionals i internacionals sobre curiositats de circ, tècniques, escoles de circ, programació d'espectacles, etc.
- Elaborar un videotutorial per mostrar la seqüència de passos a seguir per poder fer un exercici o una tècnica de circ.

5. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA)

Implica l'habilitat de reflexionar sobre un mateix, l'autoconeixement, l'autoestima i l'autoregulació, el benestar emocional, la col·laboració i el treball en equip. Es relaciona amb la capacitat d'adaptació a nous contextos en un entorn en evolució contínua que exigeix implicar-se de manera activa, autònoma i permanent en l'aprenentatge, així com en l'actualització constant dels coneixements i en l'adquisició de noves habilitats, per contribuir al benestar físic i emocional, tant individual com col·lectiu.

Relació amb les arts del circ

L'aprenentatge d'una tècnica circense (com equilibris, malabars o acrobàcies) requereix autodisciplina, constància i paciència, i afavoreix així l'autoregulació emocional, la millora de l'autoestima i la capacitat de reflexionar sobre el propi procés d'aprenentatge. D'altra banda, moltes disciplines circenses són col·laboratives i cooperatives, fet que reforça la capacitat de treballar en equip, escoltar, ajudar i adaptar-se als altres. L'activitat física i expressiva del circ també pot contribuir al benestar físic i emocional, mentre es creen espais d'expressió, confiança i cohesió de grup.

EXEMPLE. Quin aprenentatge esperem que l'alumnat assoleixi?

Educació primària. Indicador operatiu CPSAA1. L'alumnat és conscient de les pròpies emocions, idees i comportaments personals i empra estratègies per gestionar-los en situacions de tensió o conflicte, adaptant-se als canvis i harmonitzant-los per assolir els objectius.

Educació secundària. Indicador operatiu CPSAA5. L'alumnat planifica objectius a mitjà termini i desenvolupa processos metacognitius de retroalimentació per aprendre dels seus errors en el procés de construcció de coneixement.

Quines activitats relacionades amb el món del circ hi poden contribuir?

- Elaborar un diari emocional per analitzar situacions de conflicte i reflexionar sobre com ens sentim, com podem comunicar-ho i com escoltem els altres. Incorporar dinàmiques per desenvolupar l'esperit autocrític i la proactivitat.
- Fomentar l'aprenentatge entre iguals, analitzar quins són els reptes a superar en equip, mentre es reflexiona sobre els encerts i els errors, es comparteixen coneixements i es fan propostes col·lectives.

6. Competència ciutadana (CC)

Permet actuar com a ciutadans i ciutadanes responsables i participar plenament en la vida social i cívica. Es basa en la comprensió de les estructures socials, econòmiques, jurídiques i polítiques. Inclou l'alfabetització cívica, l'adopció dels valors propis d'una cultura democràtica basada en el respecte als drets humans i a les lleis que emmarquen la interacció social, incloent-hi la igualtat de gènere, la igualtat de tracte i la no-discriminació, i d'acord amb els objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030.

Relació amb les arts del circ

Les arts del circ contribueixen al desenvolupament d'una ciutadania responsable, conscient, crítica i activa. Promouen valors de respecte, inclusió i igualtat, on, a l'hora de practicar, no es discrimina cap persona i es fomenta la diversitat. El circ incentiva la participació activa en l'alumnat a través de dinàmiques de grup que ajuden a comprendre les normes socials, a tolerar els errors i aprendre a treballar en equip. Mitjançant pràctiques educatives al voltant del circ, es poden abordar reptes rellevants de la societat actual a l'hora de crear una peça o un espectacle, o analitzar espectacles de temàtiques específiques per reflexionar i desenvolupar l'esperit crític.

EXEMPLE. Quin aprenentatge esperem que l'alumnat assoleixi?

Educació primària. Indicador operatiu CC3. L'alumnat reflexiona i dialoga sobre valors i problemes ètics d'actualitat, i comprèn la necessitat de respectar diverses cultures i creences, cuidar l'entorn, rebutjar prejudicis i estereotips, així com oposar-se a qualsevol forma de discriminació, abús de poder o violència.

Educació secundària. Indicador operatiu CC4. L'alumnat comprèn les relacions sistèmiques d'interdependència, ecodependència i interconnexió entre actuacions locals i globals i adopta, conscientment i motivadament, un estil de vida sostenible i responsable.

Quines activitats relacionades amb el món del circ hi poden contribuir?

- Analitzar diverses formes de discriminació presents en la societat (per gènere, origen, discapacitat, cos, orientació sexual, edat...) i crea petites escenes circenses que visibilitzen i denuncien aquestes desigualtats. L'activitat pot incloure una fase de recerca i debat, i culminar amb una presentació artística i una reflexió conjunta.
- Planificar la instal·lació d'un circ, identificant les necessitats d'espai, logística, subministraments i recursos, així com elaborar estratègies per minimitzar el seu impacte ambiental.

7. Competència emprenedora (CE)

La competència emprenedora implica desenvolupar un enfocament vital dirigit a detectar les oportunitats per innovar, mentre es transformen idees en projectes de valor per a altres. Aporta estratègies que permetin detectar les necessitats i oportunitats, propiciant l'ús de la imaginació, la creativitat, el pensament estratègic i la reflexió ètica, crítica i constructiva dins dels processos creatius i d'innovació. Suposa el compromís en la presa de decisions i requereix que l'alumnat sigui responsable de les seves accions, que reconegui les seves fortaleses i debilitats, i que desenvolupi habilitats de negociació.

Relació amb les arts del circ

El circ és un art on la imaginació i la creativitat són elements essencials i permeten la creació de números i peces originals que combinen moltes habilitats i destreses personals i col·lectives. Quan un truc no surt o falla alguna cosa, s'han de prendre decisions i adaptar-se d'una manera creativa per trobar-hi una solució. Les tècniques d'improvisació ajuden a encarar els desafiaments i superar reptes que apareixen durant l'exercici, per fomentar la presa de decisions.

Buscar noves idees detectant necessitats per explorar les tècniques de circ i millorar l'aprenentatge ajuda al desenvolupament d'habilitats personals.

EXEMPLE. Quin aprenentatge esperem que l'alumnat assoleixi?

Educació primària. Indicador operatiu CE3. L'alumnat crea idees i solucions originals, planifica tasques, coopera amb altres i en equip, i valora el procés realitzat i el resultat obtingut, per dur a terme una iniciativa emprenedora, considerant l'experiència com una oportunitat per aprendre.

Educació secundària. Indicador operatiu CE2. Avalua les fortaleses i debilitats pròpies fent ús d'estratègies d'autoconeixement i autoeficàcia, comprèn els elements fonamentals de l'economia i les finances i aplica coneixements econòmics i financers a activitats i situacions concretes utilitzant habilitats que afavoreixin el treball col·laboratiu i en equip, per reunir i optimitzar els recursos necessaris.

Quines activitats relacionades amb el món del circ hi poden contribuir?

- Dur a terme una seqüència d'exercicis progressius que permetin arribar a l'objectiu final, amb reptes intermedis, per desenvolupar la perseverança.
- Planificar una sortida a veure un espectacle de circ en grups petits. Fer cerques dels espectacles disponibles, elaborar un pressupost: calcular costos de l'activitat i despeses de desplaçament, programar-ho al calendari. Defensar la proposta davant de la resta de la classe i triar una de les proposicions.

8. Competència en consciència i expressió culturals (CCEC)

Implica comprendre i respectar la forma en què les idees i el significat s'expressen de manera creativa i es comuniquen en les diverses cultures, així com a través d'una sèrie d'arts i altres manifestacions culturals. Implica esforçar-se per comprendre, desenvolupar i expressar les idees pròpies i un sentit de pertinença a la societat o d'exercir-hi una funció en contextos diferents, així com l'enriquiment de la identitat amb el diàleg intercultural.

Relació amb les arts del circ

Les arts del circ són una manifestació artística i part del patrimoni cultural. Conèixer i comprendre les característiques d'aquesta pràctica i la seva història contribueix a valorar el llegat cultural. Alhora, la pràctica del circ permet participar en processos creatius interdisciplinaris, on es col·labora, afavorint el sentiment de pertinença a una comunitat.

A més, l'experiència de veure i analitzar un espectacle de circ ajuda a prendre consciència de les intencions artístiques que hi ha darrere de les diferents opcions creatives —com el disseny de llums, el vestuari o la cadència de la tècnica— i a entendre com aquestes decisions contribueixen a transmetre un determinat missatge o emoció.

Finalment, tant la pràctica com la recepció del circ poden promoure el desenvolupament de l'autonomia personal en el procés d'aprenentatge, fomentar l'esperit crític i enriquir el gust per les arts en general, i per les arts escèniques en particular.

EXEMPLE. Quin aprenentatge esperem que l'alumnat assoleixi?

Educació primària. **Indicador operatiu CCEC4.** L'alumnat utilitza amb creativitat diverses representacions i expressions artístiques, a través de tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores i corporals, per a la creació de propostes artístiques i culturals de manera col·laborativa.

Educació secundària. **Indicador operatiu CCEC1.** Coneix, aprecia críticament, respecta i promou els aspectes essencials del patrimoni cultural i artístic de qualsevol època, i valora la llibertat d'expressió i l'enriquiment inherent a la diversitat cultural i artística, per construir una identitat pròpia.

Quines activitats relacionades amb el món del circ hi poden contribuir?

- Programar sortides culturals al voltant del circ: espais, espectacles, etc.
- Investigar les diverses tècniques circenses existents i les seves hibridacions amb altres pràctiques culturals i llenguatges artístics. O bé, analitzar les diferències entre el circ contemporani i el tradicional per analitzar continuïtats i canvis entre moments històrics.
- Participar en un procés creatiu col·lectiu sobre algun tema actual de la societat i presentar el projecte davant d'un públic (classe, escola, festa major, festival...).

(c) Marta Cardellach

Les arts del circ a primària i a secundària

Àrees d'educació primària i cultura circense

Les àrees d'educació primària es poden relacionar de manera molt significativa amb les arts del circ, ja que és una pràctica artística i educativa rica i transversal que pot integrar-se de manera efectiva en el currículum, i afavorir el desenvolupament competencial de l'alumnat.

A continuació, es detalla com es poden relacionar les àrees d'educació primària amb les arts del circ:

Educació artística	Educació física
El circ permet l'aprenentatge de tècniques escèniques, i afavoreix l'expressió corporal, l'experimentació a través del moviment, el ritme i la posada en escena. Promou, per tant, la creativitat col·lectiva. A més, com altres arts, contribueix a desenvolupar una actitud crítica i apreciativa envers les manifestacions culturals.	Les tècniques de circ contribueixen a desenvolupar les habilitats motrius i les qualitats físiques bàsiques, així com la coordinació i la consciència corporal. Desenvolupen la psicomotricitat, des del respecte als diferents processos maduratius. A més, poden oferir un entorn segur per assumir reptes, reforçant l'autoestima i la capacitat d'autosuperació.

Coneixement del medi natural, social i cultural	Llengua catalana, castellana i llengües estrangeres
El circ pot incorporar sabers del medi social i cultural, com el coneixement del patrimoni cultural, la història del circ o la diversitat de gènere i cultural. També pot ser una eina per afavorir l'anàlisi crítica de valors i normes de convivència, trencant amb estereotips i promovent la inclusió.	Les arts del circ poden contribuir a desenvolupar les habilitats comunicatives, tant verbals com no verbals. Permeten, també, indagar en el llenguatge escènic i explorar les possibilitats comunicatives de l'expressió no verbal i corporal.

Matemàtiques	Educació en valors cívics i ètics
A través del circ es poden dissenyar activitats relacionades amb la geometria (formes en moviment), el mesurament (distàncies, temps, ritmes) i la seqüenciació (passos d'un truc o rutina). També es poden aplicar patrons i simetries en moviments, coreografies i muntatges escènics.	El treball en grup dins del circ fomenta la cooperació, l'empatia, el respecte, la responsabilitat i la solidaritat, mentre es participa en un projecte col·lectiu significatiu. A més, el circ, pel seu caràcter lúdic i experimental, també potencia l'expressió lliure i l'acceptació de la pròpia identitat i la dels altres.

Circ i educació artística en l'educació primària

Els sabers de l'àrea d'educació primària s'organitzen en dos eixos, que es poden relacionar directament amb algunes competències específiques pròpies:

Percepció i anàlisi	Creació i interpretació
Observació sensitiva, reconeixement d'elements artístics i anàlisi crítica.	Ús creatiu d'elements escènics i tècnics per expressar idees, emocions i conceptes.
CCEC1. Conèixer, apreciar críticament, respectar i promoure els aspectes essencials del patrimoni cultural i artístic, i valorar la llibertat d'expressió i la diversitat cultural. ✳ *El circ, com a expressió artística universal i diversa, és un bon canal per treballar aquesta competència.* CCEC2. Reconeixement i gaudi de les manifestacions artístiques i culturals destacades, mentre se n'analitzen el llenguatge i els elements tècnics. ✳ *A través de la visualització i l'anàlisi d'espectacles circenses, l'alumnat pot desenvolupar una mirada crítica i apreciativa.*	CCEC3. Expressar idees, sentiments i emocions de manera creativa i oberta, mentre es desenvolupen l'autoestima i la col·laboració. ✳ *Les tècniques circenses afavoreixen l'expressió corporal i emocional, i fomenten l'empatia i la cohesió de grup.* CCEC4. Crear propostes artístiques utilitzant tècniques visuals, sonores, corporals i escèniques. ✳ *El circ permet improvisar, compondre i interpretar propostes escèniques amb múltiples llenguatges i suports.*

Educació en arts escèniques i performatives

- Expressió corporal i dramatització.
- Improvisació, creació de personatges, accions físiques i emocions.
- Exploració d'espais, ritmes i presència escènica.
- Relació entre cos, espai, objectes i públic.

Circ i educació física en l'educació primària

L'àrea d'educació física inclou diverses competències específiques que tenen una connexió directa amb el món del circ:

Competències específiques	Relació amb el circ
Adquirir un **estil de vida actiu i saludable.**	Les activitats del circ, com equilibris, malabars o acrobàcies, afavoreixen la condició física, la consciència corporal i l'adquisició d'hàbits saludables, com la higiene postural, la relaxació i la gestió de l'estrès.
Resoldre de **manera cooperativa i creativa** situacions motrius.	El circ fomenta la creativitat, la improvisació i la resolució de reptes físics en equip (com l'acroesport o equilibris en grup).
Millorar el control i el domini corporal mitjançant la **pràctica motriu.**	Les disciplines del circ permeten desenvolupar l'equilibri, la coordinació, la força, la flexibilitat i la consciència del propi cos.
Participar en **activitats motrius lúdiques, culturals** i expressives.	El circ, com a expressió artística i cultural, encaixa plenament en aquesta competència; promou, també, la comunicació corporal i el gaudi per la pràctica motriu com a manifestació cultural.
Planificar activitats físiques per al temps de lleure de **manera segura i sostenible.**	A través de l'autonomia en l'ús del material de circ i l'organització d'activitats creatives, l'alumnat pot aprendre a gestionar el temps d'oci de manera activa i responsable.

Sabers rellevants vinculats al circ:

- **Expressió i comunicació corporal:** ús de tècniques com el clown, la mímica, el gest o el moviment lliure per transmetre emocions i missatges.
- **Activitats motrius culturals i expressives:** com la creació de coreografies, jocs dramàtics, representacions escèniques i manifestacions com el circ.
- **Valors, autoregulació emocional i interacció social:** foment de l'empatia, el respecte, la col·laboració i la inclusió, aspectes molt presents en les activitats cooperatives del circ.
- **Consum responsable i materials alternatius:** el circ pot incorporar l'autoconstrucció de materials per fer malabars o equilibris, per fomentar la sostenibilitat i la creativitat.

Matèries d'educació secundària i cultura circense

El circ, com a manifestació artística i cultural multidisciplinària, ofereix múltiples possibilitats d'integració dins del currículum de l'educació secundària obligatòria. Diverses matèries es poden vincular de manera diversa amb la cultura circense en el disseny i la programació de situacions d'aprenentatge i activitats educatives.

Educació visual i plàstica / Arts escèniques

El circ pot ser una font d'inspiració per al desenvolupament creatiu i expressiu de l'alumnat. El disseny d'escenografies, el maquillatge artístic, la creació de vestuari i la composició d'elements visuals propis del món del circ permeten treballar la dimensió estètica i simbòlica de l'art. A més, la dramatització de números de clown o la interpretació corporal reforcen l'expressivitat i la comunicació.

Educació física

Les arts del circ inclouen un ventall d'activitats motrius que afavoreixen la coordinació, la força, la flexibilitat, l'equilibri i la consciència corporal. Pràctiques com les acrobàcies, els equilibris, els jocs de confiança o els malabars no només fomenten el desenvolupament físic, sinó també valors com la superació personal, el treball cooperatiu i la gestió emocional.

Música

En un espectacle de circ, la música acompanya, marca el ritme i aporta atmosfera. Això facilita que, des de l'àrea de música, es pugui treballar la creació de composicions rítmiques per a números de qualsevol disciplina circense, així com l'experimentació amb sons, instruments i percussió corporal, que ajudin a construir una narrativa escènica conjunta.

Llengües

El circ permet desenvolupar habilitats comunicatives diverses. L'escriptura de guions, la descripció de personatges o la presentació d'espectacles són activitats lingüístiques que es poden treballar amb sentit i funcionalitat dins un projecte interdisciplinari. A més, la internacionalitat del circ facilita la incorporació de la llengua anglesa o francesa per descriure disciplines circenses, entendre'n l'origen o conèixer companyies de referència local o internacionals.

Ciències socials	Ciències naturals
El circ pot ser estudiat com a fenomen històric i cultural, des dels seus orígens fins al circ contemporani. També es poden analitzar aspectes relacionats amb la mobilitat geogràfica dels artistes, el seu estil de vida nòmada, la diversitat cultural i la seva transformació com a model d'espectacle, incorporant temàtiques com la sostenibilitat, els drets dels animals o la igualtat de gènere.	El circ ofereix un context ric per explorar sabers relacionats amb el cos humà, el moviment, la salut i les lleis físiques que regeixen el món natural. Permet introduir conceptes físics com la gravetat, la inèrcia, el centre de massa o la força centrífuga i centrípeta, aplicats a situacions reals com el llançament d'objectes (malabars), les rotacions del cos (piruetes) o els equilibris.

(c) Marta Cardellach

Circ i educació física en l'educació secundària

Estil de vida actiu i saludable

Competència: planificar i autoregular la pràctica motriu per al benestar físic, emocional i social.

- *El circ inclou tècniques de força, flexibilitat, equilibri i resistència. Mitjançant activitats com acrobàcia o trapezi, l'alumnat aprèn a conèixer el seu cos, planificar l'escalfament, prevenir lesions i adoptar hàbits saludables, incorporant també eines digitals per monitorar la seva activitat.*

Tècnica i estratègia motriu

Competència: aplicar la tècnica, la tàctica i l'estratègia vinculades amb els jocs i els esports per a la resolució de situacions motrius.

- *Malabars, equilibris i moviments acrobàtics demanen l'ús de tècniques específiques, estratègies rítmiques i adaptació contínua a variables diverses. Per exemple, variar l'alçada dels tirs o ajustar l'espai dins de la coreografia millora l'anàlisi i la resposta a situacions motrius complexes.*

Seguretat i sostenibilitat

Practicar en entorns urbans o naturals amb respecte als aspectes de seguretat i sostenibilitat.

- *Organitzar sessions en parcs o espais públics obliga a tenir cura de l'entorn, utilitzar materials segurs i sostenibles, i entendre el circ com a pràctica comunitària oberta i responsable.*

Expressió i comunicació

Competència: utilitzar els recursos expressius com a mitjà de relació, comunicació i integració social per a l'autoconeixement.

- *El llenguatge circense utilitza el cos com a vehicle d'expressió, i integra habilitats motrius i emocionals. En aquest sentit, potencia l'expressió corporal, la interpretació i la comunicació no verbal.*

Autoregulació i habilitats socials

Competència: mostrar actituds empàtiques, inclusives i de convivència en contextos motrius.

- *Moltes figures acrobàtiques i diàlegs escènics requereixen col·laboració, confiança i respecte mutu. La pràctica circense crea un espai de cohesió, suport emocional i autoregulació davant del risc i l'error.*

Matèria optativa 4t d'ESO Arts Escèniques i Dansa

Competències específiques	Relació amb el circ
Analitzar produccions d'arts escèniques i dansa a través de la identificació d'elements i la reflexió per entendre'n l'evolució i les funcions dins la cultura.	El circ és una manifestació cultural que combina codis i registres diversos, que ha anat evolucionant amb el pas del temps. L'anàlisi d'espectacles, de companyies i espais de circ permet aprofundir en el coneixement cultural i social al voltant de les arts escèniques.
Improvisar escenes i seqüències de moviment a partir d'estímuls diversos, per expressar idees, emocions i relats de manera creativa.	L'espontaneïtat i la llibertat creatives són trets distintius del circ. A través de les seves arts es poden desenvolupar activitats d'improvisació escènica.
Interpretar escenes i coreografies utilitzant tècniques corporals, vocals i expressives, per comunicar intencions i emocions a través del moviment i la dramatització.	Les arts del circ impliquen tècniques físiques i expressives molt diverses. A més, en les pràctiques circenses, la presència escènica, així com l'expressió corporal i gestual, són elements clau.
Crear i presentar propostes escèniques i coreogràfiques individuals i col·lectives, incorporant elements de veu, cos, espai, objectes i tecnologies, per comunicar missatges i emocions amb intenció artística.	El desenvolupament de processos de creació artística circense és un context on desenvolupar aquesta competència de manera interdisciplinària amb altres llenguatges (escenografia, música, dansa, etc.)

Sabers de la matèria i la seva vinculació amb el circ

Escolta i percepció en escena

- Anàlisi de propostes escèniques circenses i interdisciplinàries.
- Observació d'espectacles de circ enregistrats o en viu per detectar codis i llenguatges propis.

Interpretació, improvisació i creació

- Pràctica de tècniques vocals i corporals que també formen part del circ (mim, *clown*, etc.).
- Creació de peces escèniques que poden tenir formats diversos.

Contextos i cultures de l'espectacle

- Anàlisi de la història i comprensió de les arts del circ com a manifestació cultural.
- Ús de mitjans digitals per enregistrar o difondre creacions escèniques inspirades en el circ.

(c) Marta Cardellach

Aplicacions educatives del circ a les aules

Acció tutorial i coeducació mitjançant pràctiques circenses

Aplicar pràctiques del circ a l'acció tutorial pot obrir una via innovadora i vivencial per promoure el benestar emocional, la convivència positiva i la vinculació de l'alumnat amb l'entorn escolar.

El circ, com a disciplina artística i corporal, ofereix activitats basades en la cooperació, la confiança i el respecte pels diversos ritmes i capacitats, i crea un marc ideal per reforçar els vincles entre iguals i amb el grup classe. A través del joc, l'expressió corporal i el repte compartit, els alumnes poden explorar formes d'autoconeixement i relació que afavoreixen una convivència més empàtica.

En aquest sentit, el circ també pot oferir un marc des del qual treballar aspectes transversals del currículum d'educació, vinculat als sis vectors, com ara la perspectiva de gènere i la coeducació.

Pel que fa a la perspectiva de gènere, **les activitats del circ poden ser un context des del qual qüestionar els rols i els estereotips de gènere**. També per destacar la importància del consentiment en les relacions i el contacte físic. Els exercicis de parella o grup, com equilibris humans o malabars compartits, fan necessari un acord explícit ("ho provem?", "em mous tu?"), i això impulsa una pràctica de relacions afectives respectuoses i segures.

Recursos

- Les cures i el circ: maleta pedagògica. La Central del Circ
- Circ social i perspectiva de gènere: una mirada compartida per transformar la pràctica, 2022. Ateneu Popular 9 Barris
- *Circ a l'escola. Creativitat, motricitat i cooperació*. Karavan Cirkus. Editorial Neret, 2024

Usar recursos didàctics sobre les pràctiques de circ

Utilitzar recursos didàctics al voltant d'una activitat de circ (ja sigui un espectacle, un taller, una visita a l'equipament o un altre tipus de proposta) és fonamental per potenciar els aprenentatges d'infants i joves i, per tant, **ampliar l'impacte educatiu de l'experiència**. Aquests recursos poden ser diversos en funció dels objectius de l'activitat i de l'etapa educativa: guies d'anàlisi d'espectacles, activitats d'observació activa, debats i fòrums sobre valors implícits (superació, col·laboració, risc, emoció), o pautes per dur a terme exercicis creatius que parteixin del que s'ha vist en escena. En aquest sentit, poden ser útils els fragments audiovisuals de circ, que es poden convertir en el punt de partida per a projectes interdisciplinaris o propostes d'interpretació i recreació escènica.

Propostes prèvies a l'activitat	Propostes posteriors a l'activitat
Contextualitzar la proposta. Despertar l'interès i la motivació. Activar els coneixements previs. Identificar necessitats.	Construir i consolidar aprenentatges Ampliar aprenentatges establint connexions entre àrees amb un enfocament interdisciplinari. Reflexionar sobre l'experiència.

Exemple:

Guies didàctiques del Circ d'Hivern de l'Ateneu 9Barris
Etapa educativa: educació secundària
Recursos educatius de Nilak.

A més dels recursos vinculats a una experiència, se'n poden crear i usar d'altres que tractin temàtiques específiques del món del circ, que es vinculin al currículum educatiu i que es puguin treballar a l'aula de manera autònoma.

Exemple:

Maleta pedagògica de Circomotricitat, Ateneu 9Barris
Etapa educativa: educació infantil
Consultar aquí.

Enfortir l'ecosistema educatiu a través de la creació

Les arts del circ esdevenen un potent recurs socioeducatiu i de mediació cultural quan s'integren en projectes comunitaris, o promovent un **dret real a accedir i participar en la vida cultural del territori**.

Incorporar les arts del circ a iniciatives comunitàries enforteix la qualitat relacional del territori, ofereix oportunitats creatives a persones de totes les edats, i estableix **vincles entre entitats culturals, escoles i veïnat**.

És una manera de convertir l'art en una pràctica social transformadora, que activa la participació ciutadana i consolida els lligams entre educació, cultura i comunitat mitjançant processos creatius.

Exemples:

"Descobrim el Circ" Caixa d'Eines - La Central del Circ i centres públics de primària i secundària del Besòs-Maresme

En Residència - Consorci d'Educació de Barcelona - La Central del Circ

Imagine. Espectacles de circ a l'Institut-Escola Besalú

Elaborar situacions d'aprenentatge al voltant de la cultura circense

Docents i professionals del circ poden col·laborar per a idear i implementar situacions d'aprenentatge vinculades al món del circ i basades en el currículum d'educació bàsica. Proposem fer-ho a partir de sis pasos clau.

1 **Defineix a qui vols dirigir la proposta educativa**	2 **Concreta els objectius d'aprenentatge**	3. **Identifica o pensa un repte significatiu**
Per a qui és la situació d'aprenentatge?	Què vols què aprenguin els infants o joves?	Quina pregunta o repte impulsa i guia el procés d'ensenyar-aprendre?
Concreta a quina edat i, per tant, a quina etapa educativa s'adreça la proposta. A més, si vols dirigir l'activitat a un centre o a un territori concret, indaga en les necessitats, els interessos i les variables socials de la comunitat educativa local, etc.	Indica quines competències i sabers del currículum (Decret 175/2022) es poden desenvolupar mitjançant el repte plantejat. D'aquesta manera establim els objectius d'aprenentatge.	Selecciona un aspecte del món del circ que pugui servir com a context real i motivador per a l'alumnat. Aquest context ha de plantejar un repte que impliqui la mobilització de diversos sabers i competències.

4 **Dissenyar la seqüència d'activitats**	5 **Revisa la relació curricular**	6 **Defineix una avaluació formativa i formadora**
Quina estructura de fases i activitats proposes?	És pertinent la vinculació curricular que has definit?	Com avalues què ha après l'alumnat?
Pensa i organitza les diferents activitats de la situació d'aprenentatge en tres fases: 1) Presentació del repte i activació dels coneixements previs de l'alumnat. 2) Realització de les activitats que permeten a l'alumnat construir, desenvolupar i aplicar competències i sabers. 3) Reflexió final sobre els aprenentatges fets.	Revisa si les activitats proposades al pas 4 realment contribueixen a assolir els objectius definits al pas 2 i si la relació curricular és correcta. Ajusta o modifica el que convingui per dissenyar adequadament la situació d'aprenentatge. Procura incorporar, també, algun o alguns dels sis vectors que orienten el currículum.	Defineix els criteris que permetran avaluar l'assoliment dels objectius i competències. Especifica algun instrument d'avaluació que permeti recollir evidències dels aprenentatges de l'alumnat durant tot el procés.

A LA PISTA!

Aquesta publicació vol posar en relleu com les arts del circ poden esdevenir una **eina educativa rica, transversal** i plenament alineada amb l'enfocament competencial del currículum d'educació bàsica.

El circ, amb la seva diversitat de disciplines i metodologies, ofereix múltiples oportunitats per **desenvolupar les competències clau:** des de la comunicació i l'expressió cultural fins al pensament crític, la cooperació, la creativitat i l'aprenentatge autònom.

Aquestes pràctiques, arrelades en l'experiència, el joc i el treball col·laboratiu, aporten a l'aula un enfocament vivencial que facilita l'aprenentatge significatiu. Els infants i joves hi troben espais per experimentar, prendre decisions, afrontar reptes i expressar-se de manera lliure i segura, alhora que s'afavoreixen processos d'autoconeixement, **regulació emocional i construcció de vincles**.

A més, la seva **naturalesa interdisciplinària** permet integrar els sabers de diverses àrees, i es reforça així la connexió entre coneixements i entre escola i entorn. El circ, per tant, no és només una activitat artística, sinó un context d'aprenentatge ampli que pot contribuir al desenvolupament integral de l'alumnat.

Acollir el circ dins del sistema educatiu és, en definitiva, apostar per una **educació activa i connectada** amb l'entorn dels infants i joves. Una educació que prioritza el desenvolupament de competències per a la vida i que entén el currículum com una eina per fer créixer persones capaces d'afrontar els reptes del present i del futur amb **creativitat, empatia i autonomia**.

Esperem que aquesta guia us resulti útil i sigui una llavor per fer créixer nous projectes o per enfortir i millorar els existents!

(c) Marta Cardellach

CIRC
AMB L'ESCOLA

Un projecte de:

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya

I la complicitat de:

APCC
Associació de Professionals de Circ de Catalunya